

Brüssel, 27. veebruar 2023
(OR. en)

6703/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0394(COD)

CLIMA 92
ENV 162
AGRI 82
FORETS 15
ENER 87
IND 66
COMPET 134
CODEC 241

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat
Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu

Komisjoni dok nr: 15557/22 + ADD 1–6

Teema: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse liidu raamistik süsiniku sidumise sertifitseerimiseks
– Poliitiline mõttevahetus

Pidades silmas nõukogu 16. märtsi 2023. aasta istungil (keskkond) toimuvat poliitilist mõttevahetust, edastatakse delegatsioonidele lisas eesistujariigi koostatud taustdokument ja küsimused, mis aitavad arutelu struktureerida.

Alaliste esindajate komiteel palutakse võtta lisas esitatud taustdokument ja küsimused teadmiseks ning edastada need nõukogule poliitiliseks mõttevahetuseks.

Ettepanek: määrus liidu süsiniku sidumise sertifitseerimisraamistiku kohta**– Poliitiline mõttevahetus –***Eesistujariigi koostatud taustdokument ja küsimused ministritele*

Ülemaailmse temperatuuri tõusu hoidmiseks alla 1,5 °C on vaja heite põhjalikku, kiiret ja kestvat vähendamist¹. Ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet tuleb järgmistel aastakümnetel järsult vähendada. Samal ajal tuleb igal aastal koguda ja atmosfäärist eemaldada üha suurenevad CO₂ kogused, et tasakaalustada vältimatuid heitkoguseid ja saavutada lõpptulemusena negatiivsed heitkogused. Ülemaailmse kasvuhoonegaaside netonullheite saavutamiseks on vaja erinevaid süsinikdioksiidi sidumise vorme ning valitsustevaheline kliimamuutuste paneel (IPCC) on neid käsitlenud oluliste elementidena mitmes stsenaariumis, mis piiravad globaalset soojenemist 1,5 °C-ga.

Euroopa kliimamääruses on heiteallikate kaupa sätestatud raamistik heite pöördumatuks ja järkjärguliseks vähendamiseks ning neeldajates sidumise suurendamiseks, et saavutada liidus hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus, eesmärgiga saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused. Kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamise stsenaariumid näitavad, et 2050. aastaks on vaja liidus nii looduspõhiste kui ka tehnoloogiliste lahenduste abil oluliselt suurendada sidumist ligikaudu 500 miljoni tonnini aastas²³. Seepärast eeldatakse, et süsiniku sidumise roll meie majanduses ja liidu kliimapoliitikas suureneb. Praeguse poliitikaga ei ole EL siiski suuteline selliseid koguseid saavutama⁴.

¹ „Kliimamuutused 2022: kliimamuutuste leevendamine“, III tööühma kaastöö valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli kuuendasse hindamisaruande jaoks.

² Põhjalik analüüs, mis on lisatud komisjoni teatisele „Puhas planeet kõigi jaoks – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimaneutraalse majanduseni“.

³ Mõjuhinnang, mis on lisatud komisjoni teatisele „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks“ (dok 10865/20 ADD 2).

⁴ Näiteks ELi süsiniku kogusidumise osaliselt negatiivne suundumus viimastel aastatel näitab, et on vaja täiendavaid meetmeid, et saavutada 2030. aasta netosidumise eesmärk (–310 miljonit CO₂ ekvivalenttonni), ning veelgi rohkem meetmeid 2040. ja 2050. aasta eesmärkide saavutamiseks.

Ettepanekuga, millega muudetakse kehtivat maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määrust (LULUCFi määrus), kehtestatakse pärast selle ametlikku vastuvõtmist käesoleva aasta lõpupoole uus ELi tasandi netosidumise eesmärk (–310 miljonit CO₂ ekvivalenttonni), mis tuleb saavutada 2030. aastaks, ning liikmesriikidele siduvad riiklikud eesmärgid. Muudetud määruises sätestatakse ka uued normid, et hõlbustada süsiniku sidumise täpset seiret ja aruandlust, mis on vajalik süsinikku siduva majandamise edasiseks arendamiseks.

Esimesed sammud süsiniku sidumise edasiseks integreerimiseks

2021. aasta detsembris esitas Euroopa Komisjon teatise kestlike süsinikuringete kohta,⁵ rõhutades, kui oluline on luua stiimulid ja ärimudelid, et suurendada süsiniku sidumist ökosüsteemide looduslikes süsinikusidujates („süsinikku siduv majandamine“) ning töötada välja ühtne turg süsinikdioksiidi kogumiseks, kasutamiseks, transpordiks ja säilitamiseks. Teatises esitatakse ka süsiniku sidumise keskpika perspektiivi eesmärgid, mille poole soovitakse pürgida⁶.

Seejärel esitas Euroopa Komisjon 30. novembril 2022 määruse ettepaneku, millega kehtestatakse **liidu raamistik süsiniku sidumise sertifitseerimiseks**, et hõlbustada kvaliteetse sidumise kasutuselevõttu ELis. Ettepanek hõlmab süsiniku eri liiki sidumist süsinikku siduva majandamise, toodetes süsiniku säilitamise ja süsiniku püsiva säilitamise kaudu. Raamistiku lõppeesmärk on süsiniku sidumise kasutuselevõttu veelgi stimuleerida ja kiirendada eelkõige seeläbi, et võimaldab täiendavaid tuluvooge ja suurendab usaldust. Samuti püütakse sellega edendada süsiniku sidumise ja sellega seotud kaasnevate hüvede, nagu kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise, ringmajandusele ülemineku ja elurikkuse vahelist sünergia. Selleks on selles sätestatud neli QU.A.L.ITY-kriteeriumi⁷ ning kolmanda isiku tehtava kontrolli eeskirjad, sealhulgas raamistiku rakendamise sertifitseerimissüsteemide toimimise eeskirjad. Komisjoni ettepaneku kohaselt toimub QU.A.L.ITY-kriteeriumite edasine rakendamine konkreetsete sertifitseerimismeetodite abil, mis töötatakse välja delegeeritud õigusaktidega. Need põhinevad määruises sätestatud neljal kriteeriumil ja minimaalsel elementide kogumil ning need töötatakse välja koostöös eksperdirühmaga, mis koosneb muu hulgas liikmesriikide esindajatest.

⁵ ST 15045/21 + ADD 1–4.

⁶ Kõigil maavaldajatel peaks olema 2028. aastaks juurdepääs tõendatud heite- ja sidumisandmetele, et mõõta süsinikku siduvat majandamist, ning kogu tööstustegevuse käigus kogutud, transporditud, utiliseeritud ja säilitatud CO₂ peaks kajastuma aruandluses ja arvepidamises; süsinikku siduva majandamise lähenemisviisid peaksid aitama 2030. aastaks saavutada maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori süsiniku netosidumise eesmärgi, mis on –310 miljonit CO₂ ekvivalenttonni; tööstustehnoloogia peaks aitama 2030. aastaks eemaldada igal aastal vähemalt 5 miljonit CO₂ ekvivalenttonni.

⁷ QU.A.L.ITY – en *Quantification* (kvantifitseerimine), *Additionality* (täiendavus), *Long-term storage* (pikaajaline säilitamine), *Sustainability* (kestlikkus).

Tööstustegevuses süsinikku eemaldavate tegevuste (nagu bioenergia tootmisel CO₂ kogumine ja säilitamine (BECCS) ning otse atmosfäärist CO₂ kogumine ja selle säilitamine (DACCS)) suhtes on komisjon teinud ettepaneku tugineda olemasolevatele heitkogustega kauplemise süsteemi käitistest pärit süsinikdioksiidi maapõues säilitamist käsitlevatele seire- ja aruandluseeskirjadele ning innovatsioonifondi projektide suhtes kohaldatavatele meetodikatele. Süsinikku siduva majandamise osas on komisjon juhtinud tähelepanu koostoimele muu hulgas LULUCFi määruse ja ühise põllumajanduspoliitikaga ning hiljuti esitatud looduse taastamise määruse ettepanekuga. Seoses süsiniku säilitamise toodetega on komisjon juhtinud tähelepanu vajadusele teha täiendavaid uuringuid, et teha kindlaks asjakohased tootekategooriad ja meetodid.

Ülevaade tööst nõukogus

Komisjon esitles ettepanekut esimest korda Tšehhi eesistumise ajal keskkonna nõukogu 20. detsembri 2022. aasta istungil. Arutelud keskkonna töörühmas algasid veebruaris Rootsi eesistumise ajal. Seni toimunud kolmel töörühma koosolekul vaatasid delegatsioonid ettepaneku läbi ning said tõstatada küsimusi selgituste saamiseks ja esitada oma esialgsed seisukohad.

Komisjon on muu hulgas rõhutanud raamistiku vabatahtlikkust ja vajadust hakata lähitulevikus suurendama süsiniku sidumist liidu pikaajaliste kliimaeesmärkide saavutamiseks. Komisjon on kirjeldanud ettepanekut kui seire-, aruandlus- ja kontrollivahendit ning sellisena esimest sammu süsiniku sidumise integreerimisel ELi kliimapolitikasse ja selle kasutamise edasisel reguleerimisel seoses 2040. aasta ja selle järgse tulevase kliimaeesmärgiga.

Arutatavad teemad

Üldiselt tunnistatakse, et kuigi prioriteediks tuleb seada kasvuhoonegaaside heite kiire vähendamine, on süsiniku sidumisel kliimanetraalsusele üleminekul üha olulisem roll. Seetõttu on liikmesriigid seni peetud arutelude käigus üldiselt tervitanud kavatsust veelgi stimuleerida süsinikku siduvaid tegevusi ja taotleda edasist ühtlustamist ELi tasandil. Mõned liikmesriigid on rõhutanud ka põhimõtte „kõigepealt heitkoguste vähendamine“ tähtsust.

Ettepaneku läbivaatamine on alles algusjärgus ja mitmes küsimuses on vaja rohkem arutelusid. Delegatsioonid on palunud täiendavalt selgitada ettepaneku mitut keskset elementi, nagu põhimääratlused, täiendavus ning lähtetasemete ja konkreetsete sertifitseerimismeetodite kehtestamise menetlus.

Küsimusi on tõstatatud ka Q.U.A.L.I.T.Y-kriteeriumide, sertifitseerimissüsteemide toimimise ja topeltarvestuse ohu kohta. Lisaks on mõned delegatsioonid seoses rohepesu ohuga küsinud, kas raamistiku alusel loodud sertifikaatide lõppkasutus ei peaks teataval määral kajastuma kavandatavas määruises. Lisaks on paljud delegatsioonid küsinud kavandatava raamistiku seose kohta praeguste sarnastel eesmärkidel toimivate riiklike kavadega, samuti rahvusvaheliste mehhanismide ja protsessidega.

Delegatsioonid on tõstatanud ka küsimusi säilitamise kestuse kohta, näiteks seoses sertifikaatide kehtivuse, järelevalve ja vastutusega.

Seoses süsinikku siduva majandamise konkreetse kategooriaga on mitu delegatsiooni rõhutanud vajadust võtta arvesse liikmesriikide eripärasid, nagu liidu eri osade erinevad kliima- ja geograafilised tingimused, ning tagada raamistiku kättesaadavus ka väiksematele ettevõtjatele ja maaomanikele. Samuti on mõned delegatsioonid rõhutanud vajadust hoida halduskoormus hallatavana, eelkõige üksikettevõtjate jaoks.

Küsimused ministritele

Selleks et anda suuniseid kavandatava määrusega tehtava töö jätkamiseks, palub eesistujariik ministritel arutada kahte järgmist küsimust.

Lähikümnenditel peaks süsiniku sidumine muutuma üha olulisemaks täienduseks heite vähendamisele, et saavutada Pariisi kokkuleppe 1,5 °C temperatuurieesmärk ja eesmärk saavutada liidus hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Süsiniku sidumise sertifitseerimise raamistiku ettepanekuga on Euroopa Liidul võimalus pakkuda lahendus selle kohta, kuidas saaks süsiniku sidumist vastutustundlikul viisil veelgi enam integreerida kliimapoliitika raamistikesse.

- 1. Kuidas saaks ELi tasandi sertifitseerimisraamistik aidata kaasa süsiniku kvaliteetse sidumise suurendamisele liidus, täiendades pidevaid jõupingutusi heitkoguste vähendamiseks?*
- 2. Millised on teie arvates peamised komisjoni ettepanekus sisalduvad võimalused ja väljakutsed? Kas on konkreetseid elemente, mis vajavad täiendavat selgitamist, et läbirääkimistega saaks edasi minna?*
